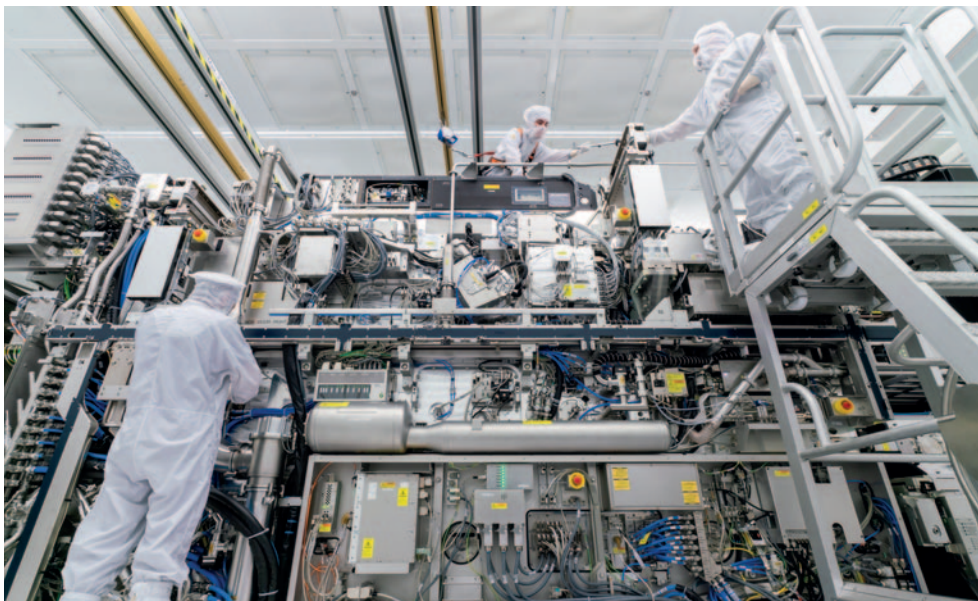

DE 100 GROOTSTE MAKERS VAN NEDERLAND

De Nederlandse maakindustrie is veel groter en breder dan alleen semicondigmant ASML en het oer-technoconglomeraat Philips. Maar welke maakbedrijven zou eigenlijk iedereen nog meer moeten kennen? ABN AMRO, Govers Accountants/Adviseurs en Link Magazine hebben de koppen bij elkaar gestoken om de 100 grootste en meest winstgevendende makers op een rij te zetten. Het heeft een lijst opgeleverd met veel van de grote namen, maar ook met een reeks onverwachte of onbekende spelers.

ASML staat als boegbeeld van de Nederlandse industrie natuurlijk bovenaan de Makers Top 100. Foto: ASML

DOOR ALEXANDER PIL

De bekendheid van de maakindustrie is vrij beperkt in Nederland', begint David Kemps, sector banker Industrie bij ABN AMRO. 'Natuurlijk zijn er een paar publiekslievelingen zoals ASML en Philips, maar voor een groot deel speelt het zich af op anonieme industrieterreinen in raamloze blokkendozen. ABN AMRO maakt zich altijd hard voor de bv Nederland, vooral ook voor de maakindustrie, waar we veel klanten hebben. De Makers Top 100 is een manier om de maakindustrie in het zonnetje te zetten.' Steef Verhoeven, partner en registeraccountant bij het Eindhovense Govers Accountants/Adviseurs, onderkent dat veel succesvolle maakbedrijven nog grote onbekenden zijn voor de gemiddelde Nederlander: 'Vanderlande vind ik zo'n typisch voorbeeld. Dat bedrijf staat uiteindelijk niet in onze lijst omdat het niet meer Nederlands is, maar toen het een paar jaar geleden voor 1,2 miljard euro werd overgenomen door Toyota, hoorde ik heel veel verbaasde reacties om me heen van mensen die geen idee hadden dat zo'n groot bedrijf in Nederland zat.' Ook voor

Verhoeven is De Makers Top 100 een manier om de maakindustrie beter bij iedereen op het netvlies te krijgen. En er is nog een tweede reden waarom Govers zich aan de lijst heeft verbonden: 'We bestaan in 2025 precies 100 jaar. Dus dit initiatief komt voor ons op een fantastisch moment.'

De derde motor achter De Makers Top 100 is Link Magazine zelf. 'We hebben een hart voor de maakindustrie', zegt oprichter en uitgever John van Ginkel. 'We vinden het belangrijk dat de maakindustrie in de picture staat bij EZ en alle clubs die met stimuleringsregelingen bezig zijn. Kijk, we zijn natuurlijk blij met ASML als boegbeeld, maar de industrie is zoveel groter en breder dan mensen beseffen. Die bedrijven verdienen het net zo goed om aandacht te krijgen. In ons blad, maar ook daarbuiten.'

DISCRETE PRODUCTIE

Vanuit zijn netwerk hoorde Van Ginkel de afgelopen jaren vergelijkbare verhalen: ondernemers die de kracht van de maakindustrie aan een groter publiek wilden tonen. Een jaarlijkse rangschikking met de best presterende Nederlandse maakbedrijven is daarvoor een zeer

geschikte methode, was het idee, en die bestond nog niet. ABN AMRO en Govers haakten snel aan. 'We zetten heel bewust geen maximum op de omzet', zegt Kemps. 'Dat maakt onze lijst wellicht wat minder dynamisch de komende jaren, want de grote bedrijven zijn echt groot en dus moeilijk in te halen. Maar het zijn wel de toppers dus kunnen ze in deze lijst echt niet ontbreken, vinden wij.'

De ranglijst draait dus om de maakindustrie, maar welke bedrijven neem je daarin wel mee, en welke niet? Kemps schetst het kader: 'Het zijn maakbedrijven die zich bezighouden met de productie van fysieke goederen door middel van verwerking van grondstoffen en materialen tot afgewerkte producten. Deze producten worden vooral geleverd aan andere bedrijven.' Discrete productie dus, zoals in onder meer de machinebouw, metaalproducten en -bewerking, textiel, elektronica, kunststof, meubels, scheepsbouw en transportmiddelen.

AFVALLERS

De gekozen definitie betekent ook dat er sectoren buiten de boot vallen. Denk aan de procesindustrie, chemie en farma, papier, oppervlakte-technieken, voedsel en de productie van bouwmaterialen. Ook groothandels en productiebedrijven waar de focus ligt op hun retailactiviteiten, zijn buiten beschouwing gelaten. Een typisch voorbeeld daarvan is De Mandemakers Groep. Dat bedrijf heeft weliswaar een aantal fabrieken waar het zijn keukens maakt, maar het is toch vooral een retailer.

Ook heel wat technische dienstverleners staan er niet tussen. Sommige daarvan hebben weliswaar een productie- of assemblageafdeling, maar het geld wordt vooral verdiend met engineeringdiensten, industriële automatisering of (embedded) software. Van Ginkel: 'Wellicht voldoen die bedrijven over een paar jaar wel aan onze voorwaarden en kunnen we ze wel opnemen.'

HANDPICKED

Al die overwegingen en keuzes illustreren dat het niet volstaat om simpelweg een lijst te maken door te kijken naar de gegevens die beschikbaar zijn bij de Kamer van Koophandel. 'Je moet echt weten wat zo'n bedrijf doet, want op basis van de gekozen sector in die database kom je niet ver', heeft Verhoeven ervaren. 'Bijvoorbeeld Neways en Moba staan geregistreerd als financiële holdings. Dus als je de markt niet goed kent en niet weet welke bedrijven goed draaien, mis je er heel veel.' Kemps vult aan: 'Wat dat betreft zijn de bedrijven op de ranglijst bijna handpicked.' Een andere overweging was dat er alleen Nederlandse bedrijven mochten meedingen, dus met een Nederlandse moedermaatschappij en een

Nederlands hoofdkantoor. Bekende industriële werkgevers zoals Tata, Océ/Canon, Fokker/GKN, Nedschroef/PMC en het eerdergenoemde Vanderlande/Toyota vallen daardoor af. Verhoeven onderbouwt: 'Vanderlande zit natuurlijk in Nederland, maar het is afhankelijk van wat er in Japan wordt besloten.'

ABN AMRO, Govers en Link hebben zich bij de samenstelling van de lijst louter gebaseerd op de financiële jaarverslagen over 2023 die publiekelijk beschikbaar zijn. 'En dus niet op gegevens die Steef of ik hebben van onze respectievelijke klanten', benadrukt Kemps. Grotere bedrijven moesten hun cijfers over 2023 officieel voor 31 december 2024 hebben gedeponereerd bij de KvK. Sommige kandidaat-maaktoppers blijken echter significant achter te lopen en hebben daardoor de lijst gemist. Ook zijn er bedrijven die ervoor kiezen om hun organisatie op te delen in vele kleinere bv's of stichtingen die niet de plicht hebben om een uitgebreide jaarrekening te deponeren bij de KvK. 'Ja, bewust', verzekert Kemps. 'Dat zijn ook de bedrijven die niet in dit soort lijsten willen worden opgenomen.' Om van alle bedrijven de publieke informatie te analyseren is gebruikgemaakt van datapartner Gain.pro. Dit Nederlandse techplatform helpt ondernemers, adviseurs en investeerders met diepgaande financiële analyses en marktinzichten door menselijke curatie te combineren met GenAI.

TWEE KERNGETALLEN

Met de voorwaarden en de kaders duidelijk moest nog worden bepaald hoe de drie initiatief-

nemers de rangorde zouden bepalen. Alleen de netto-omzet zou een zeer statische lijst opleveren, dus er is gekozen om ook, mits positief, de EBITDA-marge van de afgelopen drie jaar mee te nemen. 'Dus niet de nettowinst, want die is boekhoudkundig flink te beïnvloeden', weet Verhoeven. 'Ook bij overnames is de EBITDA het belangrijkste kerngetal. En door een gemiddelde te nemen over drie jaar, filteren we de zeer goede en zeer slechte jaren er enigszins uit.'

Een overweging was om ook de omzet per fte mee te nemen. Dat zou de kleinere bedrijven wat meer kans geven. In de praktijk bleek de correlatie tussen omzet en het aantal medewerkers dusdanig groot dat die parameter niet

voor extra dynamiek zorgde. 'We hebben dus voor die eerste twee getallen gekozen, waarbij we de omzet voor 40 procent meewegen en de gemiddelde EBITDA-marge voor 60 procent', verduidelijkt Kemps. En dat heeft de eerste Makers Top 100 opgeleverd.

- www.abnamro.nl
- www.govers.nl
- www.linkmagazine.nl
- www.gain.pro
- www.infor.com/en-nl
- www.gwynt.eu/

LEES VERDER OP PAGINA 68

protonic •holland

Hoogwaardige elektronica oplossingen voor intelligente machines en apparaten

Protonic is als familiebedrijf al meer dan 50 jaar een betrouwbare en meedenkende partner die ontzorgt.

Wij ontwikkelen en produceren innovatieve elektronica voor high-tech machines en apparaten.

Research • Design • Engineering • Productie
info@protonic.nl • +31 229 21 29 28 • www.protonic.nl

BEDRIJF	VESTIGINGSPLAATS	OMZET 2023	EBITDA-MARGE (GEMIDDELD OVER 3 JAAR)	WEBSITE
1 ASML	Veldhoven	€ 27.559 mln	35,7%	asml.com/en
2 NXP	Eindhoven	€ 12.827 mln	36,6%	nxp.com
3 ASM	Almere	€ 2.634 mln	31,3%	asm.com
4 Besi	Duiven	€ 579 mln	43,6%	besi.com
5 Aalberts	Utrecht	€ 3.324 mln	18,2%	aalberts.com
6 Verder Group	Utrecht	€ 450 mln	22,9%	verder.com
7 AMMEGA	Heerhugowaard	€ 1.025 mln	17,7%	ammega.com
8 Moba	Barneveld	€ 214 mln	19,2%	moba.net
9 Terberg Group	IJsselstein	€ 1.180 mln	15,7%	royalterberggroup.com
10 Andra Tech	Oss	€ 160 mln	20,0%	andratechgroup.com
11 Afa Dispensing	Eindhoven	€ 142 mln	22,2%	afadispensing.com
12 Bugaboo	Amsterdam	€ 232 mln	16,0%	bugaboo.com
13 247TailorSteel	Varsseveld	€ 185 mln	17,4%	247tailorsteel.com
14 HQ Pack	Eindhoven	€ 153 mln	18,3%	hqpack.nl
15 TOBROCO-GIANT	Oisterwijk	€ 210 mln	15,9%	tobroco-giant.com
16 Bredenoord	Apeldoorn	€ 108 mln	30,5%	bredenoord.com
17 Wilvo	Bergeijk	€ 155 mln	18,0%	wilvogroup.com
18 Prodrive Technologies	Son	€ 506 mln	14,3%	prodrive-technologies.com
19 Signify	Eindhoven	€ 6.704 mln	13,0%	signify.com
20 TKH	Haaksbergen	€ 1.848 mln	13,5%	tkhgroup.com/en

4 Besi
Besi is het bedrijf met de hoogste gemiddelde EBITDA-marge.

11 Afa Dispensing
Afa Dispensing scoorde in 2023 de hoogste omzet per fte van de top 100.

12 Bugaboo
Ook al produceert Bugaboo zijn kinderwagens in Chinese fabrieken, het is toch echt een Nederlands bedrijf met ook de ontwikkeling hier.

19 Signify
Signify heeft weliswaar geen Nederlandse productiefaciliteiten, maar het is wel een maakbedrijf met stevige Nederlandse roots.

LEES VERDER OP PAGINA 69

BESTRONICS

Together we grow in high-tech

www.bestronics.nl
info@bestronics.nl
+31(0)40-2350123
De Run 4545, 5503LT Veldhoven

Uw ideale partner - volledige ontzorging in de gehele keten

Bij Bestronics staan we voor samenwerking die écht waarde toevoegt. Als betrouwbare partner in elektronica en technologie werken we nauw samen met onze klanten om hun ambities waar te maken en te ontzorgen in de gehele keten.

Door innovatie en maatwerk creëren wij oplossingen die perfect aansluiten bij uw specifieke eisen. Samen maken we groei mogelijk.

Neem contact op en ontdek wat Bestronics voor uw bedrijf kan betekenen.

Ontwikkeling - Productie - Assemblage

BEDRIJF	VESTIGINGSPLAATS	OMZET 2023	EBITDA-MARGE (GEMIDDELDE 3JR)	WEBSITE
21 Van Beest	Sliedrecht	€ 109 mln	21,9%	vanbeest.com
22 Otolift	Bergambacht	€ 213 mln	15,3%	otolift.nl
23 Alfen	Almere	€ 504 mln	13,4%	alfen.com
24 Citadel Enterprises	Hilversum	€ 432 mln	13,4%	citadel-enterprises.nl
25 Dunlop Protective Footwear	Raalte	€ 99 mln	17,8%	dunlopboots.com
26 BDR Thermea	Apeldoorn	€ 2.271 mln	10,5%	bdrthermeagroup.com
27 Trioliet	Oldenzaal	€ 115 mln	15,5%	trioliet.nl
28 Kendrion	Amsterdam	€ 519 mln	11,2%	kendrion.com
29 Philips	Amsterdam	€ 18.169 mln	10,0%	philips.com/global
30 Supertape	Etten-Leur	€ 97 mln	16,3%	supertape.nl
31 Hydratec	Amersfoort	€ 283 mln	12,3%	hydratec.nl
32 Verhoeven Family of Companies	Oss	€ 62 mln	24,3%	verhoevenfamily.com
33 IGS GeboJagama	Eindhoven	€ 58 mln	25,4%	igsgebojagama.nl
34 PWT Group	Tilburg	€ 54 mln	35,1%	pwtgroup.nl
35 Cordstrap	Oostrum	€ 142 mln	13,7%	cordstrap.com
36 Anvil Industries	Valkenswaard	€ 66 mln	18,9%	anvil-industries.nl
37 Van Raam Bicycles	Varsseveld	€ 66 mln	18,5%	vanraam.com
38 Heilig Group	Heerhugowaard	€ 127 mln	13,6%	heilig-group.com
39 Breman Machinery	Genemuiden	€ 59 mln	19,7%	breman-machinery.nl
40 Kinkelder	Zevenaar	€ 80 mln	16,2%	kinkelder.nl
41 Rademaker	Culemborg	€ 154 mln	12,3%	rademaker.com
42 Voortman Steel Machinery	Rijssen	€ 170 mln	11,6%	voortman.net/en
43 Huisman	Schiedam	€ 432 mln	10,1%	huismanequipment.com
44 Thomas Regout	Maastricht	€ 83 mln	15,3%	thomasregout.com
45 Gietburg Group	Doesburg	€ 168 mln	10,5%	gietburgholding.nl
46 Hittech	Den Haag	€ 189 mln	10,1%	hittech.com
47 ZND	Valkenswaard	€ 124 mln	11,8%	www.znd.com
48 Dijkstra Plastics	Haaksbergen	€ 76 mln	15,3%	rdplastics.nl
49 Sylvaphane Groep	Tolbert	€ 81 mln	14,2%	sylvaphane.com
50 Hordijk Groep	Delft	€ 110 mln	11,8%	hordijk.nl
51 Sif Group	Roermond	€ 454 mln	8,9%	sif-group.com
52 Tecnotion	Almelo	€ 67 mln	15,3%	tecnotion.com
53 Bravilor Bonamat	Heerhugowaard	€ 80 mln	13,7%	bravilor.com
54 Spirotech	Helmond	€ 93 mln	12,6%	spirotech.com
55 Mulder Shipyard	Zoeterwoude	€ 34 mln	18,1%	muldershipyard.nl
56 DEMCON	Enschede	€ 137 mln	10,4%	demcon.nl
57 Meijer Group	Sint Jacobiparochie	€ 41 mln	16,9%	meijer-group.com
58 Condor Group	Hasselt	€ 518 mln	7,9%	condor-group.eu
59 VDL Groep	Eindhoven	€ 6.045 mln	6,9%	vdlgroep.com
60 Brink Moulds & Automation	Harskamp	€ 61 mln	14,3%	brinkbv.com

21 Van Beest
David Kemps: 'De Van Beest Group springt er voor mij uit. Die had ik niet zo hoog in de lijst verwacht.'

29 Philips
Door de beperkte winstgevendheid staat techgigant Philips 'slechts' op de 29ste plek.

33 IGS GeboJagama
Steeff Verhoeven: 'IGS GeboJagama vind ik een opvallend bedrijf omdat het niet zo'n grote partij is en toch een hoge winstgevendheid haalt.'

48 ZND
John van Ginkel: 'Voor mij een onbekend bedrijf, maar heel knap dat ze met een relatief eenvoudig product toch zo'n mooie omzet halen.'

59 VDL
Een groot bedrijf in de maakindustrie dat door strubbelingen bij onder meer zijn Nedcar-tak geen hoge winstmarge haalt.

DEFINITIE EN AFBAKENING MAAKINDUSTRIE

De focus ligt op de maakindustrie, ook wel de discrete industrie of discrete productie genoemd. In deze wat nauwere omschrijving wordt de procesindustrie niet tot de maakindustrie gerekend. De sectoren die bij deze definitie van de maakindustrie horen, zijn onder meer machinebouw, metaalproducten, metaalbewerking, textiel, elektronica, kunststofverwerking, meubelindustrie, scheepsbouw en transportmiddelenindustrie. Bedrijven actief in de procesindustrie zoals de chemie, farma, papierindustrie, oppervlakte-techniek, bouwmaterialenindustrie en voedselproducerende (food & feed) bedrijven zijn niet in deze lijst opgenomen. Ook productiebedrijven waar de focus vooral ligt op kassenbouw, groothandel of retail-activiteiten zijn niet opgenomen in de lijst.

LEES VERDER OP PAGINA 71

BEDRIJF	VESTIGINGSPLAATS	OMZET 2023	EBITDA-MARGE (GEMIDDELDDE 3JR)	WEBSITE
61 Kasteel Metaal	Alphen aan den Rijn	€ 37 mln	16,3%	kasteelmetaal.nl
62 Oxbo	Roosendaal	€ 351 mln	8,0%	oxbo.com
63 Mepal	Lochem	€ 77 mln	13,2%	mepal.com
64 WILA	Lochem	€ 65 mln	14,0%	wilatooling.com/nl
65 Jansens & Dieperink	Zaandam	€ 44 mln	15,7%	jansensanddieperink.com
66 MULTIFIX Group	Bergeijk	€ 54 mln	15,4%	multifixgroup.com
67 Zuidberg	Ens	€ 87 mln	11,9%	zuidberg.com
68 Tummers	Hoogerheide	€ 65 mln	14,0%	tummers.nl
69 Aeronamic	Almelo	€ 45 mln	15,4%	aeronamic.com
70 M&G Group	Assen	€ 146 mln	9,6%	mg-group.com
71 Contiweb	Beugen	€ 57 mln	14,3%	contiweb.com
72 NTS Group	Eindhoven	€ 417 mln	7,5%	nts-group.nl
73 KMWE	Eindhoven	€ 173 mln	8,9%	kmwe.com
74 Niverplast	Nijverdal	€ 109 mln	10,2%	niverplast.com
75 Bruynzeel Storage Systems	Panningen	€ 76 mln	12,3%	bruynzeel-storage.nl
76 HSV	Ede	€ 85 mln	11,4%	hsv.nl
77 Brabantia	Valkenswaard	€ 161 mln	8,3%	brabantia.com
78 Kaak	Terborg	€ 197 mln	8,0%	kaakgroup.com
79 Lely	Maassluis	€ 888 mln	5,2%	lely.com
80 Andus Group	Houten	€ 345 mln	6,9%	andusgroup.com
81 AAE	Helmond	€ 160 mln	8,1%	aaebv.com
82 Valk Welding	Alblasserdam	€ 90 mln	10,3%	valkwelding.com
83 elho	Tilburg	€ 111 mln	9,5%	elho.com
84 Neways	Son	€ 642 mln	4,6%	newayselectronics.com
85 OPACKGROUP	Genderen	€ 208 mln	7,1%	oerlemanspackaging.nl
86 Dumaco	Hardinxveld-Giessendam	€ 108 mln	9,3%	dumaco.nl
87 Royal Ahrend	Sint-Oedenrode	€ 294 mln	5,8%	ahrend.com
88 Damen	Gorinchem	€ 3.133 mln	2,6%	damen.com
89 Meilink	Borculo	€ 117 mln	8,3%	meilink.eu
90 Vencomatic	Eersel	€ 160 mln	7,2%	vencomaticgroup.com
91 BluePrint Automation	Woerden	€ 126 mln	8,1%	blueprintautomation.com
92 Priva	De Lier	€ 104 mln	9,0%	priva.com
93 Dinnissen	Sevenum	€ 44 mln	12,5%	dinnissen.nl
94 AWL Techniek	Harderwijk	€ 146 mln	6,6%	awl.nl
95 Amefa	Apeldoorn	€ 85 mln	9,0%	amefa.nl
96 Boon Edam	Edam	€ 195 mln	4,0%	boonedam.nl
97 Tembo	Kampen	€ 179 mln	4,3%	tembo.eu
98 Vostermans	Venlo	€ 68 mln	9,5%	vostermans.com
99 Metis Group	Eindhoven	€ 64 mln	9,8%	metis-group.nl
100 Viscon Group	's-Gravendeel	€ 70 mln	9,1%	viscongroup.eu

Voortman Steel Machinery is beland op plek 42.
Foto: Voortman

Machines voor de verwerking van aardappelen brengen Tummers naar positie 69. Foto: Tummers

DISCLAIMER

De in deze publicatie berekende ranglijst is gebaseerd op een door Link Magazine, ABN AMRO en Govers Accountants/Adviseurs opgestelde definitie van maakbedrijven en op publieke en betrouwbaar geachte gegevens en informatie, die op zorgvuldige wijze in onze analyse zijn verwerkt. Noch Link Magazine, ABN AMRO, Govers Accountants/Adviseurs en datapartner Gain.pro, noch functionarissen van deze bedrijven kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. Naast een copyright is er sprake van een right to copy. Het gebruik van tekstdelen en/of cijfers is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Teksten zijn afgesloten op 14 januari 2025.

